Az informatikai biztonság alapjai

Pintér-Huszti Andrea

2020. szeptember 7.

Tartalom

- 1 Azonosítás, Hitelesítés, Feljogosítás
  - Alapfogalmak
  - Jelszavas hitelesítés
  - Birtoklás alapú hitelesítés
  - Biometrikus hitelesítés
  - Távoli hitelesítés

Azonosítás, Hitelesítés, Feljogosítás

Alapfogalmak

RFC (Request For Comments) 4949:

- Az azonosítási folyamat két lépése:azonosítás + hitelesítés
  - Azonosítás (identification): Azonosító megadása.
  - 4 Hitelesítés (authentication): Ellenőrző adat megadása és annak ellenőrzése. Ezzel alátámasztjuk, megerősítjük az állított azonosságot.
- pl.: Azonosítás: felhasználói név megadása (bárki ismerheti),
  Hitelesítés: jelszó megadása (titokban kell tartani)
- Feljogosítás (authorization): Az erőforrásokhoz való hozzáférési jogok megadása.
- A rendszer a hitelesített felhasználónak engedélyezi az erőforrások igénybevételét, ha arra jogosult.

Hitelesítés módjai

- Tudás alapú: jelszó, PIN (personal identification number), előre meghatározott kérdésekre vonatkozó válaszok
- Birtoklás alapú: kulcs, elektronikus kártyák, smart kártya.
  Ezeket az eszközöket tokeneknek nevezzük.
- Biometrikus
  - Statikus: ujjlenyomat, írisz, retina, DNS
  - Dinamikus: aláírás, kézírás, beszédhang, gépelési ritmus, járási mód, szóhasználat, testbeszéd, arcmimika

Jelszavas hitelesítés

Azonosító (ID) használata

Jelszavak segítségével hitelesítjük a felhasználót, aki a rendszerben azonosítójával van jelen. Azonosítók (ID) szerepe:

- Az azonosító alapján dönt a rendszer arról, hogy egy felhasználó jogosult -e hozzáférésre.
- Az azonosító alapján rendel a rendszer privilégiumokat egy felhasználóhoz. (superuser, guest or anonymous accounts etc.)
- Az azonosítóknak nagy szerepe van a diszkrecionális hozzáférés-vezérlésben (DAC) is. Pl. más felhasználók azonosítóinak megadásával jogosultságot adhatunk olvasásra

Jelszavak népszerűsége

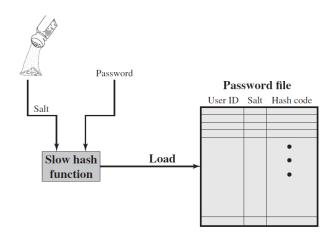
- Könnyen, bárki számára érthető az azonosítás folyamata.
- Nincs szükség semmilyen kliens oldali szoftver telepítésére, hogy a kilens oldali hardvert (pl. kártyaolvasó) használni tudjuk.
- A tokenek drágák és sokszor kényelmetlen hordozásuk, főleg, ha több tokent is használunk.

Helyi hitelesítés

Unix állományok: A jelszó és egy só hash értékét adjuk meg.

- A felhasználó választ vagy kap egy jelszót.
- Ehhez a jelszóhoz tartozik egy fix hosszúságú só érték. A só idő-alapú (régebbi implementációk), álvéletlen vagy véletlen (új implementációk) generátorok által megadott véletlen szám.
- Kiszámoljuk a jelszó és a só konkatenációjának lenyomatát.
- A jelszófájlban tároljuk a sót (nyíltan) és a lenyomatot a megadott azonosítóval.

UNIX password files - Új jelszavak

Unix password file

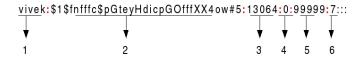
Password file (nem tartalmazza a lenyomatot):

1	felhasználói név	2	jelszó(csak *)
3	felhasználó azonosító (UID)	4	csoport ID
5	felhasználói info.	6	home könyvtár (absz. út)
7	shell (absz. út)		

Unix shadow file

Shadow file (lenyomatot tárolja, csak a superuser olvashatja):

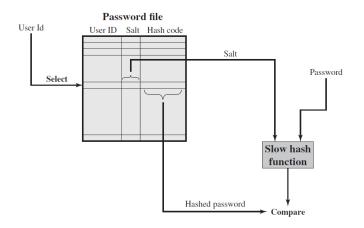
1	felhasználói név	
2	hashed jelszó	
3	utolsó jelszóváltoztatás ideje	
4	min. hány nap múlva változtatható	
5	érvényességi idő	
6	lejárat előtt hány nappal jelezzen	

\$1\$ md5, \$2a\$ Blowfish, \$2y\$ Blowfish, with correct handling of 8 bit characters, \$5\$ sha256, \$6\$ sha512 + salt (fnfffc) + hash

UNIX azonosítási folyamat

- A felhasználó megadja azonosítóját (ID) és jelszavát.
- Az operációs rendszer az ID segítségével kikeresi a nyílt sót és a lenyomatot.
- Kiszámítja a lenyomatot és összehasonlítja a tárolttal.
- A só jelentősége:
  - Ugyanazon jelszó mellett is különböző lenyomatok tárolódnak.
  - Nehezíti az offline szótártámadást. A támadónak minden egyes jelszó sejtését minden egyes az állományban szereplő sóval ki kell próbálnia (többszörözi a próbálgatások számát).
  - Megnehezíti annak ellenőrzését, hogy egy felhasználó ugyanazt a jelszót használja -e a különböző rendszereknél.

UNIX password/shadow files - A jelszó ellenőrzése

A UNIX-szerű implementáció - OpenBSD

- Az OpenBSD operációs rendszer ismert arról, hogy a biztonságra fókuszál.
- OpenBSD a Blowfish szimmetrikus titkosításon alapuló hash függvényt (Bcrypt) használ. Elég lassú.
- Bcrypt legfeljebb 55 karakter hosszú jelszavakat és 128 bites sóhoz 192 bites hash értéket ad meg.
- Bcrypt egy költség változót is kezel, melynek növelésével a Bcyrpt hash kiszámítása több időbe kerül.
- Új jelszó esetében a költség változó konfigurálható, magasabb privilégiumú felhasználóhoz nagyobb költség rendelhető.
- SUSE Linux is Bcrypt-et használ.

Offline szótár támadás, szivárvány táblák

- Offline szótár támadás A támadók megszerzik a lenyomatokat tartalmazó állományt. A támadók a lehetséges jelszavakból egy nagy szótárat készítenek. A szótár elemeit (minden egyes sóval) hash-elik és hasonlítják az állományban levőkkel. Ha sikertelen, akkor a szótár elemein transzformációkat hajtanak végre, és úgy keresik az egyezést. Transzformációk: fordított soorend, tükrözés, speciális karakterek/sztringek beszúrása stb.
- Szivárvány táblák A támadó előre kiszámolja a lehetséges hash értékeket a szótárban levő elemekre, a lehetséges sókkal véve. Az eredmény egy hatalmas tábla.

Offline szótár támadás, szivárvány táblák: Védelmi intézkedések

- Elég hosszú só és elég hosszú hash érték használata.
  (OpenBSD biztonságosan működik belátható ideig.)
- Jelszófájlok illetéktelen hozzáféréstől való védelme (shadow file).
- Behatolásérzékelő rendszerek jelzik az incidenst, új jelszó gyors újrabeállítása.

Szivárvány tábla támadás példa

- A szerző(1990 Klein, D.) UNIX jelszófájlokat gyűjtött össze, közel 14,000 hash értéket. A jelszók negyedét sikerült kitalálnia kevesebb, mint egy óra alatt.
- Algoritmus:
  - A felhasználó neve, annak kezdőbetűi, felhasználói név más személyes információ felhasználása.
  - Különböző szótárak szavainak kipróbálása.
  - A kapott szavakra különböző transzformációk végrehajtása: permutációk, első betű vagy a teljes szó nagybetűssé konvertálása, vagy az "o" betű "zero"-val való helyettesítése, stb.

Offline szótár támadás, szivárvány táblák: Modern megvalósítások

- Számítási kapacitás jelentősen megnőtt. (e.g. grafikus processzorok) 2012: A AMD Radeon HD7970 GPU-vel rendelkező PC átlagosan 8.2 * 10⁹ jelszót tud kipróbálni másodpercenként. A 2000-es évek elején csak drága szuperszámítógépek voltak képesek erre.
- Modellek alkalmazása, melyek a természetes nyelv bettűinek előfordulási valószínűségét vizsgálják (pl. standard Markov modell, valószínűségi környezetfüggetlen nyelvtanok). Cél: A szótár/tábla méretének csökkentése. 2009-ben egy SQL befecskendezéses támadással (RockYou.com online játék) 32 millió nyílt jelszóra tettek szert. Azóta egyre több minta áll rendelkezésre analízis szempontjából.

Általános védelmi intézkedések

- Felhasználók oktatása: A felhasználókban tudatosítjuk a jelszóválasztás fontosságát és módját (hossz, nagybetűk, számok, speciális karakterk, "My dog's first name is Rex" -> MdfniR). Sajnos nem elegendő ez az intézkedés a sikerhez.
- Számítógép-generált jelszavak: Ha a jelszó elég random, a felhasználó nem fogja megjegyezi. FIPS 181 megoldást ad megfelelő számítógépes generálásra. Az algoritmus olyan szótagokat generál, melyek konkatenációja könnyen kiejthető, megjegyezhető.

Általános védelmi intézkedések

- Reaktív jelszó ellenőrzés: Felhasználói jelszavak folyamatos ellenőrzése valamely jelszó feltörő programmal. A kitalált jelszavakat jelentik a felhasználóknak. Hátrány: erőforrás igényes. Egy password cracker: http://www.openwall.com/john/doc/.
- Összetett eljárásrend: A felhasználó maga választja jelszavát, bár a rendszer ellenőrzi annak megfelelőségét. Cél: egyensúly a felhasználói elfogadottság és a megfelelő jelszóerősség között.

Birtoklás alapú hitelesítés

Birtoklás alapú hitelesítés: Kártyák

- Dombornyomott kártyák: Vésett karakterek az elején.
- Mágnescsíkos kártyák: Mágnescsík hátul, karakterek az elején.
- Memória kártyák: A chipkártya legegyszerűbb formája, tárolni tud adatokat, de számításokat nem végez.
- Smart kártyák: A kártya egy mikrokontrollert és memóriát tartalmaz, valamint hatékony kriptográfiai és hitelesítési algoritmusok bevezetésére nyújt lehetőséget.

Smart kártya

- Kontaktusos: Az olvasóba kell helyezni. A kártya és az olvasó fizikai kapcsolaton keresztül kommunikálnak.
- Kontaktusmentes: A kontaktusmentes kártyát elég néhány centiméternyire közelíteni a leolvasó berendezéshez és a tranzakció máris megvalósítható. Az olvasó és a kártya rádió frekvencián keresztül kommunikál.

Hitelesítés:

- **Statikus**: A felhasználó hitelesíti magát a tokennek, és a token hitelesíti a felhasználót a rendszernek.
- Dinamikus jelszó generátor: A token időközönként (pl. percenként) új jelszót generál, melyet kell majd a felhasználónak megadnia. (időszinkronizációs egyszer használatos jelszó)
- Kihívás-és-válasz: A rendszer generál egy véletlent (kihívást), melyre a token választ (pl. digitális aláírás) ad.

Biometrikus hitelesítés

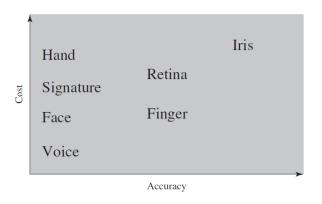
Biometrikus hitelesítés

- A felhasználót egyedi, fizikai tulajdonságai alapján hitelesítjük.
- Technológiai szempontból összetettebb és drágább is, mint a jelszavas vagy birtoklás alapú.
- Fizikai tulajdonságok:
  - Arcfelismerés: Az arc elemeinek (szem, szemöldök, orr stb.) alakja, elhelyezkedése alapján hitelesítünk. Alternatív megoldás infravörös hőkamera használaata.
  - ② **Ujjlenyomat(ujjnyom)**: A bőrlécrendszer által hátrahagyott nyom a felületeken. Egyediek.
  - Kéz-geometria: A kéz alakja, az ujjak szélessége és hossza alapján hitelesítünk.

Fizikai tulajdonságok

- Fizikai tulajdonságok:
  - Retinal pattern: A szem hátsó falán található vérerek mintázata egyedi. Alacsony intenzitású infravörös sugarakkal világítja át a leolvasó a szemfenéket. A fejet rögzíteni kell.
  - Írisz: Az írisz a szem szivárványhártyája. A szivárványhártya képét a szemet egyedivé tevő összes jellegzetességgel (gödröcskék, körök, árkok, korona, szövetszálak) háromdimenziós kontúr-térképpé alakítják.
  - Aláírás: Mindenkinek egyedi az aláírása, bár egy tulajdonostól többféle minta származhat.
  - Hang: A hang jobban köthető tulajdonosához, mint az aláírás. Idővel változik.

Költség vs. Pontosság

Távoli hitelesítés

Távoli hitelesítés

- Távoli hitelesítés az Interneten, hálózaton keresztül történik.
- További fenyegetés: lehallgatás, üzenet-visszajátszás.
- A támadások kivédésére kihívás-válasz protokollokat használunk.

Távoli hitelesítés: Jelszó protokoll

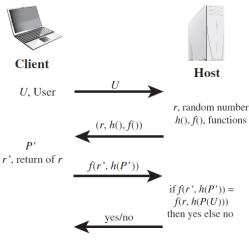
- A felhasználó elküldi azonosítóját.
- Az ellenőrző fél generál egy r véletlent, melyet noncenak hívunk, és a noncet két függvény nevével visszaküldi.
- Felhasználó válasza: f(r'h(P')), ahol r' = r és P' a jeslzó, h egy hash függvény.
- Az ellenőrző fél tárolja a hash értékeket: h(P(U)) adott U felhasználónál.
- Ha f(r', h(P')) = f(r, h(P(U))), a felhasználót sikeresen hitelesítettük.

Biztonsági kérdések:

- A jelszó hash-e van letárolva.
- Az f védi a lenyomatot a lehallgatástól.
- A nonce a visszajátszásos támadással szemben véd.

Távoli hitelesítés: Jelszó protokoll

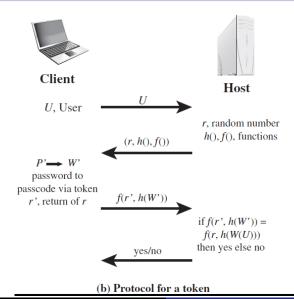
(a) Protocol for a password

Távoli hitelesítés: Token protokoll

- A felhasználó elküldi azonosítóját.
- Az ellenőrző fél generál egy r noncet, és a noncet két függvény nevével visszaküldi.
- A token megad egy W' jelszókódot. Ez a jelszókód vagy statikus, tárolt, vagy egyszer használatos, generált.
- A felhasználó P' jelszavának megadásával aktiválja a jelszókódot.
- A token elküldi: f(r'h(W')), ahol r' = r és P' a jelszó, h egy hash függvény.
- Statikus jelszókód esetén az ellenőrző fél tárolja a h(W(U)) értéket az U felhasználónál. Dinamikus esetben az egyszer használatos jelszó legenerálása után kiszámítja a lenyomatot.
- Ha f(r', h(W')) = f(r, h(W(U))), a felhasználót sikeresen hitelesítettük.

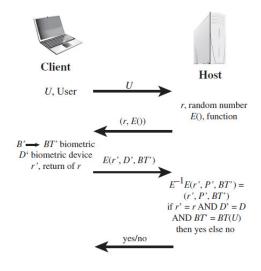
Távoli hitelesítés: Token protokoll

Távoli hitelesítés: Statikus biometrikus protokoll

- A felhasználó elküldi azonosítóját.
- Az ellenőrző fél generál egy r noncet, és a noncet egy titkosító függvény nevével visszaküldi.
- Kliens oldalon legenerálódik egy BT' biometrikus minta a felhasználó B' biometrikus adatából, majd visszaküldi a E(r', D', BT') titkosított üzenetet, ahol D' a biometrikus eszköz azonosítója.
- Az ellenőrző fél visszafejtés után a kapott értékeket összehasonlítja a tároltakkal.

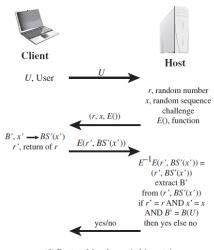
Távoli hitelesítés: Statikus biometrikus protokoll

Távoli hitelesítés: Dinamikus biometrikus protokoll

- A felhasználó elküldi azonosítóját.
- Az ellenőrző fél generál egy r noncet, egy x véletlen kihívást és egy titkosító függvény nevével visszaküldi. A kihívás egy karaktersorozat. A felhasználónak fel kell olvasnia (hang alapú hitelesítés), be kell gépelnie (billentyű lenyomási technika), vagy le kell írnia (kézírás ellenőrzés) hogy legenerálja a BS'(x') biometrikus értéket.
- A kliens titkosítja a véletlent és a biometrikus értéket.
- Az ellenőrző fél visszafejti az üzenetet és összehasonlítja a tárolt biometrikus értékkel.

Távoli hitelesítés: Dinamikus biometrikus protokoll

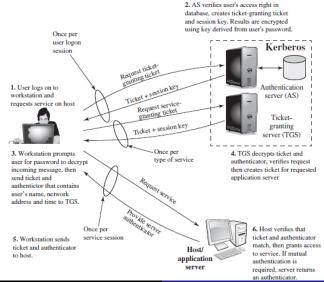

(d) Protocol for dynamic biometric

Internet alapú hitelesítés: Kerberos

- Az autentikációt nem több szerver, hanem egy autentikációs szerver végzi.
- Az MIT fejlesztette ki, Internet szabvány.
- Kerberos elvárja, hogy a felhasználó minden szolgáltatásnak hitelesítse magát és minden szerver hitelesítse magát a kliensnek.
- A protokoll résztvevői: kliensek, alkalmazás szerverek és egy Kerberos szerver.
- Az autentikációs szerver (AS) tárolja valamennyi kliens jelszavát egy központi adatbázisban.
- Ha AS hitelesíti a klienst és erről értesíti az alkalmazás szervert. AS minden alkalmazás szerverrel kicserél egy-egy titkos kulcsot.

Kerberos

Kerberos azonosítási folyamat

- A felhasználó belép egy munkaállomásra és kéri valamely szerver szolgáltatását.
- Kliens processz elkezdődik: A kliens elküldi az ID-t és kéri a TGT(ticket-granting ticket)-et.
- AS visszaküldi: TGT, session key (egyszer használatos titkos kulcs) titkosítását, ahol a kulcs a felhasználó jelszavából származtatott.
- A kliens kéri a felhasználó jelszavát, mellyel visszafejti az üzenetet. Ha a jelszó helyes, akkor a TGT-t és a session key-t megkapja.
- Sem a jelszó, sem a lenyomata nem lett átküldve.

Kerberos ticket

- A ticket jelszi, hogy AS hitelesítette a klienst és a felhasználót.
  A ticket tartalmazza: felhasználó ID, TGS ID, időbélyeg,
  érvényességi idő, és ugyanaz a session key. A ticket titkosítva
  van a szimmetrikus kulccsal, melyet AS és a szerver cserélt ki.
- Ez a ticket hozzáférést biztosíthatna közvetlenül az adott alkalmazás szerverhez, ekkor viszont minden egyes szerver hozzáféréssel az AS-hez kellene fordulni. Ehelyett a ticket TGS (ticket-granting server) számára generált.
- A ticket-tel még több ticket-et lehet igényelni. TGT többször felhasználható.
- Támadó célja: TGT megszerzése
  - AS és TGS közös titkos kulcsával titkosított TGT titkosítva van egy a jelszóból származtatott kulccsal
  - rövid érvényességi idő (8 óra)

Kerberos szolgáltatás igénylése

- A felhasználó szeretne egy szolgáltatást igénybe venni.
- A kliens processz elküldi TGS-nek: szolgáltató szerver ID, TGT, hitelesítő kód, ami session key-jel titkosított felhasználói ID+hálózati cím+időbélyeg.
- TGS visszafejti a TGT-tét, ellenőrzi (érvényességi idő, ID-k stb.) és megkapja a session key-t.
- A session key-jel visszafejti a hitelesítő kódot és ellenőrzi.
- Ticket: session key szétosztása, hitelesítő kód: bizonyítja a kliens identitását
- A hitelesítő kód rövid érvényességi idejű és egyszer felhasználható. Következő szolgáltatás igénylésénél új hitelesítő kód szükséges.

Kerberos szolgáltatói ticket

- A következő 2 lépés ugyanaz, mint az előző 2.
- TGS egy service-granting ticket-et, új session key-t küld a kliensnek. Az egész üzenet a régi session key-jel van titkosítva.
- A service-granting ticket TGS és a szolgáltatói szerver közös kulcsávalvan titkosítva.
- Minden egyes alkalommal, amikor a kliens a szolgáltatást szeretné használni elküldi a service-granting ticket-et és egy új hitelesítő kódot.
- Ha a kliens hitelesítést kér, a szolgáltatói szerver a kapott időbélyeghez hozzáad 1-et, és titkosítja a session key-jel.
- A session key alkalmas a későbbi üzenetek titkosítására.